

Nr 901

Av herr Keijer m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 107, med förslag till lag om vapenfri tjänst m. m.

(Lika lydande med motion nr 734 i Första kammaren)

I proposition nr 107 år 1966 har Kungl. Maj:t framlagt förslag till lag om vapenfri tjänst för sådana unga män för vilka bruk av vapen mot annan skulle medföra samvetsnöd.

I många avseenden är denna lag ett betydande framsteg i jämförelse med nuvarande bestämmelser. Det gäller främst det förhållandet att tjänstgöringen i princip helt förläggs utanför krigsmakten och att det blir arbetsmarknadsstyrelsen som har tillsynen över de vapenfrias utbildning och tjänstgöring. Därmed har tjänstgöringen lösts från krigsmakten på ett sådant sätt att det torde tillfredsställa de flesta av vapenvägrarna.

Några frågor står emellertid alltjämt olösta.

En gäller tjänstgöringstidens längd. Den har föreslagits till 540 dagar, alltså betydligt mer än vad som gäller för andra värnpliktiga. Här har den tyska förbundsrepubliken, som fick sin nu gällande lagstiftning år 1960, visat en annan väg. Där är tjänstgöringen lika lång för båda kategorierna. Vi anser att många skäl talar för att tjänstgöringstiden blir i möjligaste mån lika för olika kategorier. De vapenfrias tjänstgöring kan icke utan vidare anses som mindre krävande. Vi anser att frågan om tjänstgöringstidens längd inte är slutgiltigt löst genom det föreliggande förslaget.

Beträffande de vapenfria tjänstepliktigas tjänstgöring stadgas att denna kan fördelas i omgångar över hela värnpliktstiden. Mot detta finns givetvis inget att invända. Det är dock viktigt att repetitionsövningarna inte blir alltför långa. Redan nu förekommer att vapenfria värnpliktiga har en första tjänstgöring om 360 dagar och två repetitionsövningar om 85 respektive 95 dagar. Dessas längd innebär i många fall inte bara personliga olägenheter för den inkallade utan också svårigheter för vederbörandes arbetsgivare. En utökning av antalet repetitionsövningar synes vara att föredraga.

Vi förväntar oss att sådana anvisningar utfärdas rörande tjänstgöringens fullgörande att repetitionsövnings längd inte överstiger vad som gäller för till specialtjänst uttagna värnpliktiga.

En annan fråga gäller alternativen för de vapenfria tjänstepliktigas tjänstgöring. Från många håll har uttryckts önskan om att tjänstgöring i u-länderna skulle kunna ifrågakomma. Propositionen avvisar sådan tjänst

som ett alternativ. Detta går tillbaka till 1964 års utredning rörande vapenfria värnpliktiga, som uttalade att en sådan tjänstgöring ej vore praktiskt genomförbar med hänsyn till de höga krav på utbildning som måste ställas på dem som skall fullgöra sådan tjänstgöring.

Till detta kan sägas att dylika alternativ redan finns i några länder. Så är fallet t. ex. i Belgien, där en u-landstjänst om minst två år finns som alternativ. Den är i princip begränsad till vissa kategorier, såsom lärare, läkare, ingenjörer och tekniker, men många har valt detta alternativ. Även USA tillåter arbete utomlands hos godkända organisationer. Det synes huvudsakligen ha bedrivits hos mennoniter och kväkare, som ju traditionellt utför arbete utomlands, inte minst vid katastrofsituationer.

Det finns också här utan tvivel en del — kanske inte många — av kategorien vapenfria tjänstepliktiga som genom sin utbildning skulle lämpa sig väl för en u-landstjänst.

Vi hemställer därför,

att riksdagen i 2 § i Förslag till lag om vapenfri tjänst som ett moment e måtte ange »tjänstgöring i u-landshjälp i särskilda fall».

Stockholm den 26 april 1966

Augustinus Keijer (fp) **Olle Westberg (fp)** **Daniel Wiklund (fp)**